МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему «Етапи підготовки та правила проведення інтерв'ю з військовими»

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.0610-1ж
спеціальності 061 журналістика
освітньої програми «Журналістика»
Медвідь А. А.
Керівник: доц., к. філол. н. *Усманова О. В.*
Рецензент: доц., к. філол. н. *Пирогова К. М.*

Запоріжжя 2024

ЗМІСТ

Реферат…… 3
Завдання…….. 4
Вступ……... 6
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження……... 8
1.1 Поняття інтерв'ю……. 8
1.2 Основні принципи проведення інтерв'ю з військовими……. 12
Розділ 2. Супровідна записка до творчого проєкту…… 20
2.1 Опис та обґрунтування творчого проєкту……. 20
2.2 Опис цільової аудиторії та особливостей просування продукту 23
2.3 Формально-змістові характеристики проєкту……... 23
2.4 Особливості оформлення проєкту…….. 25
2.5 Технічні і програмні засоби…… 26
2.6 Зв'язок із творчим доробком (портфоліо)……. 27
Висновки……. 28
Список використаної літератури…….. 30
Додаток А. Сценарії……... 32
Додаток Б. Список матеріалів портфоліо…… 39
Abstract…… 41
Декларація академічної доброчесності…… 42

РЕФЕРАТ

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра: «Етапи підготовки та правила проведення інтерв'ю з військовими».

Обсяг основного тексту: 24 сторінки.

Кількість використаних джерел – 15.

Мета роботи – створення циклу інтерв’ю з військовими для радіо.

Для досягнення мети дослідження ми виконали такі **завдання:**

1) проаналізувати літературні джерела, що стосуються методів та підходів щодо інтерв'ювання військових;

2) встановити етичні стандарти, які необхідно дотримуватися під час спілкування з військовими;

3) провести два радіоінтерв'ю, де дотримання встановлених правил є критичним для отримання достовірної та об'єктивної інформації.;

4) проаналізувати отримані дані та їхню інтерпретацію з метою формулювання висновків та рекомендацій, які можуть бути корисними для вдосконалення військової діяльності та взаємодії з громадськістю.

Об’єкт дослідження – два радіоінтерв’ю з військовими.

Предмет дослідження методи та етапи проведення інтерв’ю на чутливі теми.

Формально-змістові характеристики проєкту. Творчим проєктом є радійні матеріали у жанрі інтерв'ю. Проєкт складається із двох матеріалів соціальної спрямованості хронометражем до 25 хвилин кожен. Реалізований проєкт демонструє життя військових під час війни, їх життя та адаптація до нових умов.

Ключові слова: інформація, функції, інтерв'ю, сучасний інформаційний простір.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет журналістики
Кафедра журналістики
Рівень вищої освіти – бакалавр
Спеціальність 061 журналістика
Освітня програма «Журналістика»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Чернявська Л. В.
_____
«17» травня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА СТУДЕНТЦІ
Медвідь Аліні Андріївні

1. Тема роботи – «Етапи підготовки та правила проведення інтерв'ю з військовими» («Stages of Preparation and Rules for Conducting Interviews with the Military Servicemen»),
керівник роботи – Усманова Олена Вікторівна, доц. к., філол. н.,
затверджені наказом ЗНУ від «8» грудня 2023 року №2086-с.
2. Строк подання студентом роботи – 31 травня 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи – праці таких дослідників: І. Головенко, В. Здоровега, І. Земляна, В. Лизанчук, І. Михайлин.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): проаналізувати літературні джерела, що стосуються методів та підходів щолодо інтерв'ювання військових; підготуватися до проведення радіонтерв'ю, що передбачає визначення цілей дослідження, вибір методів та інструментів для збору даних, а також встановлення етичних стандартів, які необхідно дотримуватися під час спілкування з військовими; провести радіоінтерв'ю, де дотримання встановлених правил є критичним для отримання достовірної та об'єктивної інформації; проаналізувати отриманні дані та їхню інтерпретацію з метою формулювання висновків та рекомендацій, які можуть бути корисними для вдосконалення військової діяльності та взаємодії з громадськістю.

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання видав (дата, підпис)	Завдання прийняв (підпис)
Вступ	Усманова О. В. доц.	23.02.2024	
1 розділ	Усманова О. В. доц.	10.03.2024	
2 розділ	Усманова О. В. доц.	02.03.2024	
Висновки і додатки	Усманова О. В. доц.	14.05.2024	

6. Дата видачі завдання – 11 грудня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Скласти графік виконання роботи, визначити мету, завдання, об’єкт, предмет дослідження.	24.01.2023	Виконано
2	Написати попередній варіант вступу і змісту. Дібрати наукову літературу, визначити емпіричні джерела.	23.02.2024	Виконано
3	Опрацювати літературу, написати теоретичну частину, оформити список літератури.	10.03.2024	Виконано
4	Доробити творчий проєкт, скласти його опис та обґрунтування.	24.03.2024	Виконано
5	Сформувати список творчого доробку, написати всі інші підрозділи практичної частини.	10.04.2024	Виконано
6	Написати висновки і остаточний варіант вступу.	14.05.2024	Виконано
7	Оформити всі додатки.	25.05.2024	Виконано
8	Пройти рецензування. Здати роботу на нормоконтроль.	27.05.2024	Виконано
9	Виправити недоліки оформлення і здати роботу на кафедру	06.06.2024	Виконано

Студент _____ А. А. Медвідь

Керівник роботи _____ О. В. Усманова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ М. В. Чабаненко

ВСТУП

Актуальність роботи. У наш час люди уважно стежать за військовою ситуацією та шукають інформацію через різні канали зв'язку. Соціальні мережі, безперечно, є важливим джерелом оперативної інформації, але водночас вони відомі своєю схильністю до поширення неправдивих та хибних фактів. Особливо це стосується новин, які публікуються у Telegram-каналах: швидкість поширення не завжди гарантує якість інформації. Часто ми можемо спостерігати поширення фейків, маніпуляцій та спотворення фактів заради власної вигоди – чи то фінансової, чи то для збільшення аудиторії. У той час, телебачення може бути більш якісним джерелом інформації, оскільки новини там зазвичай достовірні, але не завжди оперативні. Звичайно, свіжі та актуальні новини відображаються лише під час прайм-тайму, що не завжди відповідає потребам у оперативній інформації під час війни. У таких умовах радіо виступає як оптимальне джерело інформації, оскільки воно забезпечує швидкий, актуальний та достовірний контент.

Серед різноманіття радіопрограм інтерв’ю відзначається особливою можливістю створення враження присутності слухача у момент розмови, сприяючи глибшому зануренню у історію героя. Під час війни в українському медіапросторі інтерв'ю з військовими стає розповіддю з великою вагою, оскільки розуміння їхніх поглядів, досвіду та переживань є ключовим у висвітленні реальної ситуації на фронті. Дослідницький проєкт зосереджується на розгляді етапів підготовки та правил проведення інтерв'ю з військовими як ключової складової дослідницького процесу. Звернення уваги на ці аспекти важливе з двох причин.

По-перше, ефективне інтерв'ювання військових передбачає здатність вчасно та точно зібрати інформацію, яка може бути важливою для аналізу військових операцій. Це може стосуватися таких аспектів, як стратегічне планування, тактичні рішення на місці подій, а також взаємодія з місцевими

громадами та іншими структурами. Точне виконання етапів підготовки і проведення інтерв'ю дозволяє забезпечити якісні дані для подальшого аналізу.

По-друге, правильне проведення інтерв'ю з військовими має велике значення з етичної точки зору. Військові можуть розкривати конфіденційну та чутливу інформацію, і важливо, щоб цей процес був проведений з повагою до їхнього досвіду та позицій. Тому важливо не лише дотримуватися правил проведення інтерв'ю, але й враховувати етичні аспекти спілкування з військовими, забезпечуючи безпеку та конфіденційність інформації, що надається.

Мета роботи – створення циклу інтерв’ю з військовими для радіо.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі *завдання:*

- проаналізувати літературні джерела, що стосуються методів та підходів щодо інтерв'ювання військових;
- встановити етичні стандарти, які необхідно дотримуватися під час спілкування з військовими;
- провести два радіоінтерв'ю, де дотримання встановлених правил є критичним для отримання достовірної та об'єктивної інформації.;
- проаналізувати отримані дані та їхню інтерпретацію з метою формулювання висновків та рекомендацій, які можуть бути корисними для вдосконалення військової діяльності та взаємодії з громадськістю.

Об’єктом дослідження є два радіоінтерв’ю з військовими.

Предмет дослідження: методи та етапи проведення інтерв’ю на чутливі теми.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та двох додатків. Обсяг основної частини роботи – 24 сторінки. Список використаної літератури включає 15 найменувань (викладених на 2 сторінках).

РОЗДІЛ 1
ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Поняття інтерв’ю

«Інтерв'ю – важливий і популярний жанр журналістики, який відображає безпосередній контакт журналіста із суспільством». Воно є не лише засобом отримання інформації, але й відображає глибинну потребу людини в нових знаннях про людей та події. Налагодження діалогу з метою отримання інформації є важливою частиною інформаційно-комунікаційної системи, що сприяє взаєморозумінню та обміну думками [3].

І. Михайлин запропонував основну мету журналістського інтерв'ю, яка полягає у зборі новин та інформації шляхом безпосереднього контакту з політиками, науковцями, митцями чи цікавими особистостями. Цей метод вважається найефективнішим, оскільки дає 80-90% даних і фактів, необхідних журналістам [10].

Інтерв'ю – це самостійний жанр, і важливу соціальну інформацію можна передати, відповідаючи на запитання журналістів. Сучасна журналістика активно використовує і розвиває цей жанр, у тому числі такі форми, як діалог, для збагачення комунікації через активне обговорення, коментування та оцінку подій самим журналістом. Вивчення внутрішніх характеристик жанру інтерв'ю стає предметом дослідження журналістикознавчої науки, сприяючи подальшому розвитку цього важливого засобу масової комунікації [14].

Найбільш відповідною парадигмою для цього інформаційного феномену є інформаційне інтерв'ю. Однак у цьому типі інтерв'ю, окрім інформативного завдання, додається аналітичне завдання - подати не лише подію, а й думки людини про неї, дослідити проблему за допомогою співрозмовника [8]. Таким чином, цей тип інтерв'ю перетинає межі аналітичного жанру. Якщо врахувати, що метою багатьох інтерв'ю є розкриття особистості людини, написання професійного портрету та розкриття аспектів приватного життя, то можна побачити, що цей жанр також може використовуватися в художніх та

публіцистичних цілях. З часом інтерв'ю все більше виявлятиме свою комплексну природу, а серед його жанрів з'являться інформаційне, проблемне та портретне [8].

Другий тип жанру можна назвати аналітичною журналістикою. Аналітична журналістика включає в себе такі види, як кореспонденція, стаття, огляд, репортаж. Г. Вартанов виділяє такі загальні характеристики аналітичного жанру:

1) журналіст виявляє схожі факти і явища та логічно пов'язує їх між собою;

2) узагальнення цих фактів і явищ, порівняння їх з іншими фактами і явищами, встановлення зв'язків між ними;

3) оцінювати ситуації та явища;

4) формулювати проблему та визначати її аспекти;

5) висловлювати рекомендації щодо вирішення проблеми [2].

Метод інтерв'ю використовувався при підготовці багатьох публікацій. Як наслідок, з'явилися журналістські тексти, які почали фіксувати власне процес інтерв'ювання, побудовані у формі запитань і відповідей, тобто у формі інтерв'ю. У вітчизняній пресі такі публікації з'явилися порівняно пізно (наприклад, у «Правді» в 1912 і 1939 роках). Історики журналістики зафіксували цей жанр у післявоєнний період, особливо в пресі часів хрущовської відлиги (наприклад, у «Літературній газеті» за 1965 рік).

Інтерес до цього жанру різко зріс під час перебудови, коли в центрі уваги опинилися реальні люди, їхні переживання та роздуми, а не узагальнені образи будівників комунізму. У новітній період розвитку журналістики (з 1991 року), із запозиченням західних технік і методів написання, жанр інтерв'ю зайняв гідне місце і став одним з найпопулярніших жанрів (особливо це помітно в телевізійних новинах, де широко використовується жанр «інтерв'ю-портрет», «Портрет Сергія Дорофєєва» (5 канал), «Відверто» «ВТБ Плюс»), програма Савіка Шустера), політичне ток-шоу «Свобода слова» тощо) [10].

Інтерв'ю стали постійною науковою темою для українських та зарубіжних журналістів.

Серед них – книга Микити Василенка «Динаміка розвитку інформаційно-аналітичних жанрів в українській журналістиці» [1].

За словами О. Кузьменко, жанр інтерв'ю характеризується такими особливостями:

- Запитально-відповідний формат, тобто текст містить запитання журналіста та відповіді інтерв'юйованого.

- Журналіст шукає відповіді на головні питання новини: хто?

- Інтерв'юйований – це людина (знаменитість або пересічний громадянин), яка має найбільше знань або може сказати про певну подію, ситуацію чи проблему.

- Мета інтерв'ю – надати громадськості ексклюзивну інформацію з перших рук (від людей, які можуть це зробити) для того, щоб ввести громадськість в курс актуальних подій, тобто особливість жанру інтерв'ю полягає в тому, щоб повідомити не тільки про події, а й про сприйняття цих подій людьми.

- Інтерв'ю – це завжди журналістська дія [8].

Інтерв'ю може мати різні форми та стилі – від усних розмов до письмових чи відеоінтерв'ю. Інтерв'ю може бути структурованим, з метою отримання конкретної інформації, або неструктурованим, коли розмова протікає природно. Інтерв'ю також можуть мати різну мету: повідомити про поточні події або дослідити особисті погляди та досвід [10].

Завдяки сучасним технологіям і медіа (наприклад, соціальним мережам і потоковим платформам) інтерв'ю набули нового виміру. Інтерв'ю можна транслювати в режимі реального часу, записувати аудіо та відео для подальшого використання, а також поширювати онлайн для глобальної аудиторії.

Інтерв'ю не лише розкривають різні погляди та перспективи на події та проблеми, але й уособлюють мистецтво донесення новин до громадськості. Від уміння ставити запитання до вміння слухати та відповідати на них – інтерв'ювання є невід'ємною частиною професійної практики журналіста [13].

Таким чином, інтерв'ювання відіграє невід'ємну роль у сучасній журналістиці, відображаючи різноманітність і глибину інформаційного обміну в

суспільстві. Від уроків історії до досліджень сучасних тенденцій, інтерв'ю залишаються важливим інструментом для розуміння та аналізу навколишнього світу.

М. Халер виділив те, що існує кілька форм і варіантів інтерв'ю як методу дослідження, кожен з яких має свої особливості та сфери застосування. Нижче ми розглянемо кілька типів інтерв'ю, а саме:

Формальне (стандартизоване) інтерв'ю: цей тип інтерв'ю має сувору структуру, питання та процес дослідження визначені анкетою та інструкціями для інтерв'юера. Використовується для опитування великої кількості людей, і подібні відповіді можна легко проаналізувати.

Напівформальні (напівструктуровані) інтерв'ю: у цьому типі інтерв'ю порядок і формулювання запитань можна змінювати під час розмови, зберігаючи при цьому певну структуру.

Неформальні (неструктуровані) інтерв'ю: цей метод залишає досліднику свободу адаптувати запитання до конкретної ситуації. Зазвичай використовується для якісних досліджень або для опитування невеликої кількості людей.

Цільові (керовані) інтерв'ю: призначені для вивчення сприйняття певної ситуації чи явища. Характеризуються попереднім ознайомленням респондента з предметом розмови [13].

Крім того, інтерв'ю можна класифікувати за кількістю опитуваних людей (індивідуальні чи групові) та способом спілкування (безпосереднє, віч-на-віч, або опосередковане, наприклад, телефоном). Кожен з цих видів інтерв'ю має свої переваги та недоліки, тому вибір методу залежить від цілей дослідження та характеру інформації, яку потрібно зібрати. До цього переліку також можна включити наступні типи інтерв'ю:

- Наративне інтерв'ю: це вільна розповідь про життя респондента, без втручання інтерв'юера, з можливими перепитуваннями для стимулювання сюжету. Цей тип інтерв'ю дає змогу краще зрозуміти життя та досвід респондента.

- Глибинні інтерв'ю: передбачають постановку конкретних запитань, які потребують детального вивчення, щоб розкрити емоції та мотивації респондента. Використовується для поглиблення розуміння певної теми чи проблеми.

- Біографічні інтерв'ю: респонденти розповідають про різні періоди свого життя, а інтерв'юер спрямовує розмову на певні теми, що відповідають різним життєвим циклам. Це дає досліднику краще розуміння життя та біографії респондента [2].

Ці типи інтерв'ю використовуються в певних ситуаціях і можуть забезпечити унікальну перспективу при зборі інформації для дослідження. Вибір типу інтерв'ю залежить від цілей дослідження, характеру інформації, яку потрібно зібрати, а також умов і можливостей проведення дослідження.

1.2 Основні принципи проведення інтерв’ю з військовими

Інтерв'ю з військовослужбовцями є важливим способом розкриття аспектів військової діяльності та військово-політичних ситуацій, а також переживань і почуттів військових діячів. Такі інтерв'ю дають уявлення про сучасні військові конфлікти, військову стратегію і тактику, а також відображають внутрішній світ, мотивацію та цінності військовослужбовців [6].

Підготовка інтерв'ю з військовослужбовцями вимагає особливої уваги до збереження військової таємниці та забезпечення безпеки військовослужбовців і журналістів. Важливо також підготувати запитання, які висвітлюють ключові аспекти особистості респондента [4].

Інтерв'ю з військовослужбовцями дозволяють отримати інформацію про їхній професійний досвід, військову підготовку, участь у бойових діях, а також про враження та висновки, які вони зробили, зіткнувшись з реальними життєвими ситуаціями. Важливо пам'ятати, що військовослужбовці, як і будь-хто інший, можуть мати різні погляди та досвід, тому важливо створити атмосферу відкритості та поваги під час спілкуваннях [6].

Психологиня Л. Казмірчук зауважує, що розмови з військовослужбовцями можуть допомогти розширити наше розуміння військової справи, військових

конфліктів і глобальної безпеки. Ми можемо почути голоси тих, хто перебуває на передовій, і дізнатися про їхній досвід, відданість і відданість своїй країні. Ці інтерв'ю важливі для всебічного та об'єктивного розуміння військових конфліктів та їх учасників [15].

Залежно від контексту та цілей дослідження, інтерв'ю з військовослужбовцями можуть мати різні цілі та форми. Ось деякі з типів інтерв'ю, які використовуються в польових умовах:

Військові оперативні інтерв'ю: проводяться з військовослужбовцями під час або після бойової місії з метою отримання детальної інформації про перебіг подій, стратегічні рішення та технічні аспекти військових операцій.

Психологічні інтерв'ю з військовослужбовцями: ці інтерв'ю призначені для вивчення психологічних аспектів військової служби, включаючи стресові ситуації на полі бою, міжособистісні стосунки в колективі та психічне здоров'я військовослужбовця.

Історичні інтерв'ю: проводяться з ветеранами або військовими істориками для вивчення військової історії, бойового досвіду та особистих вражень від участі у війні чи конфлікті.

Медичні інтерв'ю: вони передбачають обстеження солдатів на предмет медичних проблем або травм, отриманих у бою, а також консультації з питань психічного здоров'я та реабілітації.

Соціологічні інтерв'ю: мають на меті дослідити соціальні аспекти військової служби, включаючи взаємодію у військових частинах, проблеми адаптації та міжособистісні стосунки.

Технічні інтерв'ю: вони зосереджені на технічних аспектах військових систем і обладнання, включаючи оцінку їх ефективності, можливостей і обмежень [5].

Різноманітність типів інтерв'ю дозволила отримати від військовослужбовців широкий спектр детальної інформації про різні аспекти їхньої служби та досвіду. Таким чином, різноманітність видів інтерв'ю демонструє їх важливість та широкий спектр застосування в різних сферах

діяльності. Кожен тип інтерв'ю має свої особливості та деталі, які відповідають конкретним цілям і завданням дослідження. Від інтерв'ю для преси, які надають глядачам або читачам цікаву та інформативну інформацію, до клінічних медичних інтерв'ю, які збирають важливу інформацію про стан здоров'я пацієнта, різні типи інтерв'ю мають своє застосування. Наприклад, співбесіди при прийомі на роботу використовуються для відбору найкращих кандидатів на основі їхніх навичок і придатності до роботи. Військові співбесіди, з іншого боку, використовуються для аналізу та оцінки бойових операцій, зосереджуючись на військовій стратегії і тактиці. Кожен тип співбесіди має своє значення і застосування. Використання різних типів інтерв'ю може призвести до отримання більш повної та об'єктивної інформації, яка може бути використана для досягнення цілей дослідження або проекту.

І. Земляна описала такі правила проведення до інтерв’ю з військовими:

- Зосередьтеся на темі інтерв'ю.
- Дотримуйтесь інструкцій.
- Зосередьтеся на предметі інтерв'ю
- Зробіть мету інтерв'ю зрозумілою для респондента.
- Контролюйте час.
- Підтримуйте позитивну атмосферу та поважайте учасників.
- Будьте неупередженими та не висловлюйте власних поглядів.
- Підводьте підсумки після кожної теми та використовуйте техніки активного слухання.
- Звертайте увагу на невербальні сигнали.
- Ставте запитання чітко і швидко.
- Якщо ви плануєте використовувати аудіозапис, повідомте про це респондента та забезпечте конфіденційність запису. Якщо респондент не дає згоди на запис, слід поважати його бажання [6].

В. Здоровега висвітлює декілька етапів підготовки до інтерв’ю:

Перший – загальна підготовка. Цей етап включає в себе формування власної особистості, оволодіння загальною культурою та мистецтвом спілкування.

Другий етап – спеціалізована підготовка. Вона передбачає вивчення питання або серії питань, які будуть задані на співбесіді.

Третій етап – психологічна підготовка. Це передбачає внутрішній підхід до бесіди, вибір найбільш вдалого часу і місця для інтерв'ю та проектування відповідного іміджу журналіста.

Четвертий етап – збір зовнішньої інформації. До початку інтерв'ю журналіст повинен знати всю доступну інформацію про інтерв'юйованого, його професійну діяльність, досягнення, попередні презентації та думки щодо питань, які будуть обговорюватися.

П'ятий етап – планування. Перед проведенням інтерв'ю важливо скласти детальний план бесіди, визначивши основні теми та питання, які будуть обговорюватися.

Шостий етап – встановлення контакту з респондентом. Перед початком розмови журналіст повинен спробувати встановити дружні та довірливі стосунки з респондентом.

Сьомий етап – це адаптація до стилю спілкування інтерв'юйованого. Важливо враховувати особистісні характеристики та стиль спілкування респондента.

Восьмий етап – увага та емпатія. Під час співбесіди важливо дотримуватися принципів активного слухання.

Дев'ятий етап – управління емоціями. Журналісти повинні вміти контролювати свої емоції під час інтерв'ю. Важливо зберігати спокій і об'єктивність у всіх ситуаціях, навіть якщо респондент висловлює суперечливі або емоційні погляди [6].

Ці аспекти, а також згадані вище, сприяють успішному проведенню інтерв'ю та максимізують ефективність отримання необхідної інформації. Врахування цих аспектів сприятиме успіху інтерв'ю та отриманню необхідної

інформації від респондента. Підсумовуючи, можна сказати, що підготовка до інтерв’ю - це складний процес, який вимагає постійного розвитку та підтримки необхідних навичок і знань. Успіх інтерв'ю залежить від професіоналізму журналіста та його вміння ефективно взаємодіяти з респондентом [6].

Проведення інтерв'ю з військовослужбовцями є важливим кроком у зборі цінної інформації про їхній досвід, враження та перспективи. І. Земляна [6] наголошує, що необхідно дотримуватися певних принципів для забезпечення ефективної комунікації та відкритості.

Повага та увага: військовослужбовці заслуговують на повагу за свою службу та внесок у національну безпеку. Під час співбесіди ви повинні поважати їхній досвід і вислуховувати їхні ідеї та занепокоєння.

Етика: важливо дотримуватися етичних стандартів під час розмови з військовослужбовцями. Не ставте недоречних або образливих запитань і поважайте їхнє приватне життя.

Емпатія: Розуміння та співчуття до військовослужбовців допомагає побудувати довірливі стосунки. Важливо виявляти емпатію до їхніх почуттів і переживань.

Прозорість: інформування військовослужбовців про мету та завдання інтерв'ю допомагає створити відкриту та довірливу атмосферу для спілкування.

Конфіденційність: забезпечення конфіденційності військовослужбовців є важливим для побудови довіри. Інформація, отримана під час інтерв'ю, повинна бути конфіденційною.

Готовність допомогти: важливо демонструвати готовність допомогти військовослужбовцям, коли це необхідно. Їхні проблеми та потреби можуть бути важливими для розробки програм підтримки та соціального забезпечення. Ці принципи допомагають створити атмосферу довіри, підвищити ефективність взаємодії між інтерв'юером та респондентом, а також забезпечити дотримання етичних норм. Незалежно від теми або специфічних характеристик інтерв'ю, важливо дотримуватися цих принципів, оскільки вони сприяють досягненню

цілей інтерв'ю та встановленню взаємовигідних відносин між залученими сторонами [6].

Л. Казмірчук подає такі правила проведення інтерв’ю з військовими:

Природність та щирість: важливо бути справжніми під час розмови. Людяність і екологічна комунікація мають бути основою, що дозволяє уникати ран.

Емпатія без жалю: не варто виражати жалість, оскільки це знецінює досвід військового. Важливо підсилювати себе і співрозмовника, бути поруч без нав'язування.

Повага до меж особистого простору: важливо поважати особисті межі респондента, не ставити надмірно особисті чи травматичні запитання, зокрема щодо бойового досвіду чи фізичних втрат.

Відсутність тиску: не тиснути на співрозмовника, не змушувати ділитися досвідом, якщо він не готовий. Створювати безпечний простір для розмови.

Витримка та терплячість: важливо витримувати емоційні моменти і уважно слухати, навіть якщо тема розмови складна чи болюча.

Повага до емоцій: визнання та повага до емоційного стану військового. Важливо розуміти, що дякування чи підтримка вголос може бути важкою для них.

Ненав’язливість: Якщо респондент не бажає продовжувати розмову або взаємодію, не слід наполягати чи затримувати його.

Підтримка без осуду: Підтримка співрозмовника без осуду чи підкреслення негативних змін. Уникати висловлювань, що акцентують увагу на змінах в особистості після бойового досвіду.

Повага до конфіденційності: Дотримання конфіденційності та етичних стандартів під час інтерв'ю.

Встановлення зорового контакту: Підтримка зорового контакту без нав’язливості, що може створювати дискомфорт.

Застосування цих принципів у проведенні інтерв'ю з військовими не тільки підвищує якість зібраної інформації, але й сприяє створенню довірливого і

безпечного середовища для респондента. Дотримання цих принципів допомагає провести інтерв'ю з військовими з максимальною повагою і чутливістю до їхнього досвіду, забезпечуючи етичність і людяність у кожній взаємодії [15].

Т. Аніщенко виокремлює такі правила с спілкування з військовими:

Забезпечити відчуття безпеки: важливо створити безпечне середовище, де військовий може контролювати, що розповідати і як його історія буде опублікована.

Попереднє знайомство: залежно від ситуації, корисно провести попередню телефонну розмову або особисту зустріч, щоб герой міг обрати комфортний для нього час і місце.

Контролювати інтерв'ю: військовий визначає умови інтерв'ю, а журналіст розповідає, де і як буде висвітлена історія. У будь-який момент герой може зупинити знімальний процес, якщо йому стане некомфортно.

Відволікати від негативних спогадів: якщо військовий занурюється в негативний досвід, спробуйте повернути його увагу на щось яскраве навколо або сказати ненав'язливий комплімент.

Уникати питань про почуття: не варто ставити запитання на кшталт «Що ви відчували, коли...?» чи про втрачені фрагменти спогадів, оскільки це може викликати складні емоції.

Попереднє узгодження тем: перед інтерв'ю потрібно дізнатися, про що військовий категорично не хоче говорити, і уточніть, що можна публікувати.

Уникати табуйованих питань: не ставити питань про реакцію рідних на участь у війні, найстрашніші моменти, втрати, терміни завершення війни чи деталі тортур.

Уникати оцінок і героїзації: не оцінювати дії військових, оскільки це може знецінити їхній досвід і негативно вплинути на процес реадаптації.

Повага до поранених військових: спілкуватися з пораненими як зі звичайними і повноцінними людьми, а не як з «неповносправними».

Оцінка власного стану: перед контактом із людиною, яка проживає втрату, важливо оцінити свою готовність до розмови і висловити співчуття.

Визнання горя: не говорити про світле майбутнє чи не закликати взяти себе в руки. Замість цього визнайте горе та підтримуйте людину без нав'язування позитиву.

Чутливість до смерті побратимів: уникати фраз на кшталт «Герої не вмирають». Краще висловити жаль і запропонувати підтримку в будь-якій формі, яка буде комфортною для військового.

Фізичний контакт: якщо доречно, запропонуйте фізичну підтримку, наприклад, обійми, але завжди запитуйте про дозвіл.

Дотримання цих порад допоможе створити довірливу атмосферу під час інтерв'ю, що сприятиме відкритості респондента і глибині [11].

Дотримання принципів проведення інтерв'ю з військовослужбовцями не тільки допомагає зібрати об'єктивну інформацію, але й підтримує важливий елемент довіри між учасниками. Це дає можливість побудувати тривалі стосунки з військовослужбовцями, що може мати інші позитивні наслідки для майбутніх досліджень або співпраці. Важливо також враховувати специфіку військової професії та контекст, в якому проводяться інтерв'ю, щоб забезпечити найвищий рівень професіоналізму та етики у взаємодії з військовослужбовцями.

РОЗДІЛ 2
СУПРОВІДНА ЗАПИСКА ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

2.1. Опис та обґрунтування творчого проєкту

Творчий проєкт, підготовлений для захисту кваліфікаційної роботи бакалавра, складається з циклу програми «Герої», підготовлений зі студенткою факультету журналістики Ориною Припутень. Це два самостійно записаних інтерв'ю з військовими, які увійшли до циклу радіопрограм для інтернет-радіостанції «Universe» . Після початку повномасштабного вторгнення тема війни стала особливо актуальною для всіх. Мене особливо цікавило дізнатися більше про життя військових, вплив війни на них та їхні зв'язки з близькими.

Актуальність проєкту підкреслюється тим, що згідно зі звітами медіа «Факти», до початку повномасштабного вторгнення військ росії у липні 2021 року чисельність Збройних сил України становила близько 261 тисячі осіб, з них 215 тисяч військовослужбовців. Після цього чисельність зросла на 11 тисяч військових з метою створення Сил територіальної оборони ЗСУ. Зазначено, що після початку повномасштабної війни в ЗСУ було приблизно 700 тисяч осіб, а загалом у секторі оборони – мільйон. Ці дані були надані тодішнім Міністром оборони Олексієм Резніковим у липні 2022 року [12].

Інтерв'ю з військовими визначаються не лише загальним інтересом громадськості до життя та досвіду військових, але й потребою у глибокому розумінні воєнного конфлікту та його впливу на суспільство. Військові не лише є свідками подій, але й активними учасниками подій, що розгортаються. Саме тому мені було важливо зафіксувати наскільки їхні переживання, досвід і враження мають велике значення для формування образу війни у суспільстві. Крім того, через зміни в політичному, економічному та соціальному контексті військовий конфлікт часто відбивається на різних аспектах життя, включаючи взаємовідносини в сім'ї, психологічний стан осіб, що перебувають у зоні конфлікту, та сприйняття подій громадськістю. Таким чином, інтерв'ю з

військовими допомагає глибше зрозуміти складні аспекти військового конфлікту та його вплив на людей, що знаходяться в центрі подій.

Із сержантом-інструктором О. Суворовим ми познайомилися перед розгортанням повномасштабної війни, тому я вже мала певні уявлення про його життя і бажала дізнатися більше про те, як війна впливає на нього. З військовим медиком І. Моргуновим знайомство відбулося вже на етапі підготовки творчого проєкту, тому я відчувала важливість дотримуватися правил проведення інтерв'ю, визначених у першому розділі.

Військові з радістю погодилися на інтерв'ю і проявили інтерес поділитися своєю життєвою історією. Під час інтерв'ю ми обговорювали їхнє життя, родину, нові враження та мрії.

Перед інтерв'ю були підготовлені блок запитань, які були узгоджені з керівницею дипломного проєкту Оленою Усмановою. Це було зроблено з метою уникнення питань, які можуть спричинити дискомфорт військовим, зважаючи на чутливість теми. Комунікація відбувалася, в умовах дистанційного навчання, через соціальні мережі.

Під час розмови з Олександром Суворовим, моя увага була спрямована на питаннях щодо військових, які отримують навчання під його керівництвом як сержанта-інструктора, а також на тему навчання військової справи за кордоном. Ми також обговорили, як іноземці сприймають реалії життя в Україні.

У другому інтерв’ю порушила тему військової медицини. Ілля Моргунов розповів, як став військовим медиком та історії як життя військового рятувало диво.

Важливість творчого проєкту на сьогодні виявляється у кількох аспектах.

По-перше, це дозволяє нам краще зрозуміти життя та переживання військовослужбовців. Ми можемо почути голоси тих, хто стоїть на обороні своєї країни, їх відчуття, складність адаптації до нових умов життя. Це підвищує наше розуміння до військових та емпатію до людей, які захищають Україну.

По-друге, дає нам можливість дізнатися про їхні мотивації, досвід, переживання та виклики, з якими вони стикаються у зоні конфлікту. Це

допомагає нам краще оцінити цінність їхніх зусиль та внести вклад у наше розуміння військових конфліктів та їхніх наслідків.

По-третє, безпосередня взаємодія з військовими через інтерв'ю може розширити наше уявлення про військову діяльність, роль військових у суспільстві та їхнє вплив на події у світі. Це дозволяє нам відчути їхні емоції, переживання та перспективи, що стосуються військових конфліктів та боротьби за мир та безпеку.

По-четверте, інтерв'ю з військовими також важливе для збереження пам'яті про їхні вчинки та внесок у захист країни. Вони можуть поділитися своїми історіями та переживаннями, які стануть частиною національної історії та сприятимуть вихованню патріотизму.

По-п’яте, інтерв'ю з військовими дозволяє виявити проблеми та потреби, з якими вони зіткнулися у зоні конфлікту, і привернути увагу суспільства та влади до цих питань. Це може сприяти поліпшенню умов життя військових, їхнього медичного обслуговування та психологічної підтримки.

По-шосте, інтерв'ю з військовими може допомогти у побудові міжнародних зв'язків та сприяти розвитку міжнародного співробітництва у сфері безпеки та оборони. Через обмін думками та досвідом військові можуть співпрацювати з колегами з інших країн у розробці стратегій та технологій для забезпечення міжнародного миру і стабільності.

Цей проєкт вкрай значимий, оскільки він дозволяє українцям об'єднатися в боротьбі зі спільною проблемою, а не роз'єднуватися всередині держави, сприяючи взаєморозумінню та підтримці, особливо в період війни. Він стимулює формування нових поглядів та думок серед українців.

Інтерв'ю допомагають висвітлити різноманітні аспекти життя військових, включаючи їх особисте життя, переживання на полі бою та адаптацію до нового середовища. Це сприяє підвищенню свідомості про виклики, з якими стикаються військові, розвитку патріотизму та взаєморозумінню в суспільстві.

Такий творчий проєкт може вплинути на громадську думку, привернути увагу до проблем військових і сприяти зміцненню української ідентичності та культури, що є важливим для збереження єдності української спільноти.

2.2. Опис цільової аудиторії та особливостей просування продукту

Інтерв’ю розраховані на слухачів віком від 16 років. Цільова аудиторія інтерв'ю з військовими включає в себе широкий спектр груп населення, які проявляють інтерес до військової тематики та хочуть отримати більше інформації про життя військових. Громадяни, які мають членів родини, які перебувають у військовій службі або пройшли через війну. Вони цікавляться долею своїх близьких та хочуть зрозуміти їхні переживання та виклики, з якими вони стикаються.

Студенти, які вивчають військову тематику або планують служити в армії. Їм цікаво дізнатися більше про життя та досвід військових для підготовки до майбутньої служби. Журналісти, дослідники та активісти, які цікавляться вивченням воєнної проблематики та хочуть зібрати інформацію для своїх досліджень або публікацій. Загальна громадськість, яка хоче зрозуміти реальність військового життя, виклики та труднощі, з якими стикаються військові, та виявити підтримку та вдячність їм за їхню службу.

Отже, цільова аудиторія включає різноманітні групи людей, які мають різний ступінь інтересу та знань про військову справу, але всі вони прагнуть отримати інсайти та розуміння стосовно життя військових та воєнних подій.

2.3. Формально-змістові характеристики

Формально-семантичні характеристики аудіоматеріалів для інформаційно-публіцистичної програми на радіо мають на меті аналізувати особливості структури та змісту цих матеріалів з метою оцінки їхньої ефективності та відповідності поставленим цілям.

Інтерв’ю спрямовані на розглядання важливих подій, пов’язаних з індивідуальними життєвими шляхами людей. Ці матеріали розкривають

суспільно важливі теми через призму особистого досвіду та визнають людей як ключових учасників цих подій.

Підготовка до інтерв’ю передбачала наперед підготовлені 10 запитань. Проте під час інтерв’ювання уточнювалися додаткові деталі, що призвело до появи більшої кількості запитань. Це сприяло забезпеченню більш повної та об’єктивної передачі інформації.

Під час написання сценарію, я використовувала різноманітні джерела інформації, включаючи дані з особистого життя героїв та їх соціальних мереж. Це дозволило збагатити матеріал додатковими деталями про життя героїв до початку повномасштабного конфлікту і забезпечило більш повне та різнобічне освітлення їхніх життєвих шляхів та діяльності.

Обидва матеріали спрямовані на представлення життєвих історій та думок людей через персональність героя. Це створює можливість висвітлити суспільно важливі теми через індивідуалізацію, дозволяючи слухачам краще ознайомитися з конкретними особистостями та їхніми життєвими оповідями.

Інтерв’ю з сержантом – інструктором було спрямоване на висвітлення його ролі у навчанні новачків у військовій сфері. Під час інтерв'ю основна увага була зосереджена на його педагогічній діяльності, проведенні навчань та обміні досвідом з іноземними військовими. Тривалість інтерв'ю становила 23 хвилини. Для підготовки були використані різноманітні джерела, включаючи відкриті ресурси, а також деталі про життя героя та інформація з його соціальних мереж.

Другий матеріал присвячений військовому медику і триває 16 хвилин. Для цієї бесіди було складено 10 запитань, щоб забезпечити всебічне розглядання життя героя та його медичної діяльності. Інформація про життя героя переважно отримана з його профілів у соціальних мережах, що дозволило отримати більш детальний огляд його біографії та інтересів.

Обидва матеріали спрямовані на розкриття особистості героїв за допомогою жанру портретного інтерв’ю, що дає змогу сформувати образ людини та передати її унікальність та особливості. Використання додаткових джерел

інформації, таких як соціальні мережі та відкриті джерела, сприяє глибшому та всебічному розумінню героїв та контексту їхнього життя.

Ці характеристики формально-змістового характеру описують основні аспекти мого проекту. Вони підкреслюють жанр, структуру, тематику та джерела інформації, які були використані для створення матеріалів.

2.4. Особливості оформлення проєкту

Голос та звукові ефекти відіграють значну роль у радіоматеріалах. Моя мета полягала в тому, щоб мій голос звучав чітко, щоб слухачі могли розуміти кожне слово. Темп моєї мови був помірним, а інтонація передавала емоції.

Багато уваги було приділено підготовці до інтерв'ю. Я наперед складала запитання, узгоджувала їх із співрозмовниками. Запитання були логічно побудованими та спрямованими на розкриття деталей історій військових. Їх можна було умовно розділити на блоки.

Під час інтерв'ю героям надавалася можливість вільно розповісти свою історію, а я намагалася створити змістовний діалог за допомогою запитань чи фраз. Вони мали змогу поділитися своїми переживаннями, емоціями та досвідом. Під час проведення інтерв'ю я користувалася знаннями про етапи його виконання.

Звукові ефекти та музика використовувалися для створення атмосфери та підкреслення емоційної складової історій. Я створила джингл на початку інтерв'ю, який використовувався у всіх програмах циклу, вважаючи його потужним та відповідним тематиці. Також, фонова музика допомагала створити певну атмосферу.

Я приділяла значну увагу редагуванню та монтажу матеріалів, контролюючи якість звуку, правильність вимови та ритм мовлення, а також видаляючи технічні недоліки. Збереження природності та автентичності інтерв'ю, разом з видаленням зайвих або незрозумілих фрагментів, сприяло підвищенню якості радіоматеріалів.

До кожного матеріалу я складала сценарій, в якому містилися привітання, вступ до теми, синхрони героїв, логічні висновки або поради. Це структурувало матеріал та допомагало утримувати увагу слухачів. Підготовка проєкту потребувала ретельної роботи з голосом, звуковими ефектами, монтажем, підбором запитань, використанням музичних елементів та редагуванням.

Загалом, моє оформлення проєкту передбачало уважність до деталей, створення належної атмосфери, збереження природності матеріалу, а також структурованість та цікавість для аудиторії.

2.5. Технічні і програмні засоби

Для втілення свого проєкту я використовувала різноманітні технічні та програмні інструменти, які сприяли запису та монтажу матеріалів. Проте, під час роботи виникли певні труднощі у технічному плані. Для запису інтерв'ю я користувалася звичайним диктофоном на власному телефоні. Це дозволяло здійснити аудіозапис розмови з учасниками мого проєкту. Незважаючи на те, що спілкування відбувалося у форматі живого діалогу, не завжди диктофон відтворював увесь звук, що реєструвався. Крім того, потрібно було знайти правильне місце для його розташування, щоб він не перешкоджав співрозмовникові і одночасно фіксував увесь звуковий сигнал. Це призвело до більшої кількості часу, витраченого на редагування аудіофайлів.

Для монтажу записаних інтерв’ю я використовувала програму «Sony Vegas» на моєму комп’ютері. Проте, обмежені можливості цієї програми порівняно з професійними програмами для аудіомонтажу ускладнювали точність монтажу та можливість застосування додаткових ефектів чи зведення треків. Завершені матеріали інтерв’ю було розміщено на стрімінговому сервісі Soundcloud.

Незважаючи на технічні обмеження, з якими я зіткнулася під час роботи над проєктом, оскільки виконувала всі завдання самостійно і здійснювала запис на телефоні, я зробила все можливе, щоб забезпечити належну якість і доступність своїх матеріалів для аудиторії.

2.6. Зв'язок із творчим доробком

Під час мого навчання на факультеті журналістики, я мала можливість здобувати різноманітні знання в різних медіа-середовищах. Від початкової практики в телестудії «Universe», де я пам'ятаю, як створювала свої перші матеріали в домашніх умовах, до досвіду, отриманого на другому курсі під час практики в Філії АТ «НСТУ» – Суспільне Запоріжжя. Там я мала можливість працювати з продюсеркою каналу Наталією Андрєєвою, вивчити цінний практичний досвід та отримати рекомендації щодо структури та змісту матеріалів. Мені дозволили писати новинні матеріали та проводити інтерв'ю з власниками закладів навіть у період карантину.

Усі інші практичні заняття я проходила на молодіжному інтернет-радіо «Universe», працюючи дистанційно. Я писала сценарії для ефірів, створювала новини та проводила інтерв'ю з психологами та SMM-менеджерами. Через повномасштабне вторгнення тема психології стала для мене особливо цікавою, зокрема те, як подолати стрес та тривожність. Я почала звертатися до психолога, глибше вивчила цю тему і підготувала відповідне інтерв'ю. Також, внаслідок війни, мене зацікавила перспектива віддаленої роботи, і тому героями моїх інтерв'ю стали досвідчені фахівці з цієї сфери.

Творчий проєкт логічно вписується у журналістський доробок, зібраний за 4 роки навчання на факультеті журналістики ЗНУ, оскільки більшість матеріалів, які були зроблені на важливі теми викладені на сторінці сайту молодіжного інтернет-радіо «Universe». За період навчання опубліковано 20 матеріалів.

Покликання на сторінку портфоліо:
https://studpraktyka.blogspot.com/2021/10/blog-post_65.html

ВИСНОВКИ

Український радіопростір багатий на інформаційно-публіцистичні програми, які виконують значні суспільні функції. Такі програми включають інтерв'ю, які відіграють важливу роль у поширенні знань, популяризації культури та формуванні свідомого сприйняття світу. Радіоефір стає майданчиком, де відбувається обмін думками, досвідом і цінностями, сприяючи інтеграції різних суспільних груп.

Поєднання об'єктивної інформації з публіцистичним аналізом у цих програмах допомагає слухачам розширити свій світогляд і краще розуміти складні соціальні процеси. Інтерв’ю допомагають слухачам бути в курсі актуальних подій, аналізувати їх з різних перспектив і формувати власні думки. Це особливо важливо в сучасному світі, де інформаційний простір насичений різними джерелами, часто сумнівної якості.

Інтерв'ю на радіо дозволяють представити різні точки зору, стимулюють дискусії та допомагають глибше осмислити проблеми, сприяючи розвитку критичного мислення та аналітичних навичок у слухачів. Завдяки інтерв'ю можна дізнатися про особистий досвід, переживання та погляди різних людей, що робить програми більш живими та близькими до слухачів. Інтерв'ю також сприяють побудові довіри між медіа та аудиторією, оскільки слухачі мають можливість почути думки експертів та безпосередніх учасників подій.

Проблемно-тематичні особливості інтерв'ю в українському радіопросторі включають актуальні події, експертні думки, особисті історії, суб'єктивність, емоційність та літературність. Актуальність подій забезпечує інтерес слухачів до матеріалів, а експертні думки надають їм вагомості та авторитетності. Особисті історії та суб'єктивність додають людяності та емоційної глибини, роблячи програми більш привабливими та зрозумілими для широкої аудиторії. Літературність, у свою чергу, додає текстам естетичної цінності та допомагає передати настрій та атмосферу подій.

Таким чином, інтерв’ю на українському радіо є важливим інструментом формування громадської думки, поширення знань та культури, а також розвитку критичного мислення та аналітичних навичок серед слухачів. Вони сприяють побудові суспільного діалогу, взаєморозуміння та єдності в умовах сучасного інформаційного простору.

Проведення інтерв'ю з військовими є складним і відповідальним завданням, яке вимагає від інтерв'юера високого рівня професіоналізму, етичності та емпатії. Дотримання всіх етапів підготовки, проведення та обробки інтерв'ю забезпечує створення якісного матеріалу, який не лише інформує, але й підтримує військових та сприяє глибшому розумінню їхнього досвіду серед широкої аудиторії. Зважаючи на важливість інформаційно-публіцистичних радіопрограм, вирішила робити радіоматеріали у жанрі інтерв'ю для інтернет-радіостанції «Universe».

Мною та Ориною Припутень було створено програму «Герої» для інтернет-радіостанції «Universe». До програми увійшли чотири радіоінтерв’ю з військовими, два з яких я провела самостійно.

Всі матеріали викладені на Soundcloud радіо: https://soundcloud.com/user-953485949/sets/gero. Хронометраж програм – до 25 хвилин. У матеріалах порушується тема повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Героями матеріалів стали військові О. Суворов та І. Моргунов, які після 24 лютого стали на захист країни та її суверенності. Реалізований проєкт демонструє життя військових під час війни, їх життя та адаптація до нових умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: Дис... д-ра наук: 10.01.08. 2007. 286 с.
2. Вартанов Г. І. Короткий довідник газетного працівника. Київ : Політвидав України, 1989. 173 с.
3. Головенко І. Виражальні засоби в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних радіожанрах. *Теле- та радіожурналістика.* 2016. Вип. 15. С. 135-142.
4. Дзюба М.Т., Жарков Я.М. Військовий етикет та дипломатичний протокол. Конспект лекцій. Київ : ВІКНУ, 2008. 182 с.
5. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ / М. Бурменьский та ін. Київ : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
6. Земляна І. Журналіст і (НЕ)безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. Київ : Софія-А, 2016. 192 с.
7. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
8. Кузьменко О. Ю. Особливості інтерв'ю як мовленнєвого жанру. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* Філологічні науки. 2016. Вип. 2. С. 69-73.
9. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник. Київ : Знання, 2006. 629 с.
10. Михайлин І. Основи журналістики. URL: http://surl.li/uemer (дата звернення 12.03.2024).
11. Суліковська О. Табуйовані теми, збалансована емпатія та особливості емоції: як спілкуватися з ветеранами й пораненими. *Медіамейкер.* URL:https://ur0.jp/TK2eJ (дата звернення 01.05.2024).

12. Факти. «Від чисельності до зброї: як війна змінила ЗСУ та яке майбутнє чекає на армію після перемоги» URL: http://surl.li/uemfe (дата звернення 16.04.2024).

13. Халер М. Інтерв'ю: [навчальний посібник] / за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2008. 404 с.

14. Чекмишев О. В. Основи професіональної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 129 с.

15. Чи ти вбивав і коли буде перемога – деструктивні фрази: луцька психологиня дала поради, як спілкуватися з військовими. *Суспільне.* URL:https://ur0.jp/uwNQX (дата звернення 01.05.2024).

ДОДАТОК А
СЦЕНАРІЇ

Сценарій «Інтерв'ю з військовим медиком І. Моргуновим»

Сильні та мужні. Ті, хто стали на захист України. Ті, хто захищають кожен сантиметр незалежності та суверенності. Вони борються та поборють. Вони герої. Всіх вітаю, з вами Аліна Медвідь, Радіо Universe.

Сьогодні про свій досвід військового медика розповість Моргунов Ілля. Про військові поранення, ризики та диво на полі бою в інтерв'ю для циклу програм Герої. Вітаємо Ілля.

Розкажіть, як ви стали військовим медиком?

Це трапилося після першого поранення. Командир вирішив відправити мене на курси бойового медика, трохи далі від лінії фронту, щоб я і відпочив, заодно опанував нову професію. Я приїхав, почав проходити курс, дуже цікавий, дуже багато чого навчили, що потім треба було хлопцям своїм передавати й навчати, і це дуже допомогло.

Раніше досвіду в медицині до початку повномасштабної війни не було?

Ні, взагалі. Мама медик, вона працювала у міській лікарні 30 років, а так взагалі навіть уколів боявся. Так буває, що життя змінює.

Чи важко було проходити навчання військового медика, якщо порівнювати, наприклад, з рівнем підготовки вже як воєнного?

Відповідальності більше, тому що нас навчали пряме переливання крові робити, а це дуже необхідно у наших випадках на полі бою. Довелося вчити, а так, якщо швидко хапаєш, то воно взагалі навіть якось легше далося.

Як віднеслася родина, що пішли взагалі на фронт, а ще потім і військовим медиком стали?

Родина віднеслась дуже погано, тому що я спочатку війни відправив батька, сестрою та її дітьми у Німеччину, і потім через пів року відправив мати. І коли вони всі вже поїхали, тоді я вже перед фактом їх поставив, що пішов в армію. Ну вони казали, як завжди, що та ну ні, навіщо, то не твоя війна і бла-бла-бла. Ну а потім змирилися і все.

А зараз вже як ставляться?

Зараз, ну як, зараз добре, з однієї сторони раді, що я зараз вдома, що після поранення, що поранення не тяжке, і поки вдома, поки не на лінії фронту, дуже раді.

Таке питання про поранення, як взагалі отримали, можливо більше розкажіть про це?

Ну друге, останнє поранення, отримав при виконанні завдання, як вогнеметник, хоча був вже на посаді бойового медика роти. Треба було там піти на завдання, виконати свою справу, і я мав вже в принципі уходити. Але сказали, що є поранені, п'ять побратимів трьохсотих, і довелося залишитися, надати їм допомогу. Різної тяжкості були поранення, були й уламкові, і міно вибухові, основне це, тому що нас арта крила. Перелами нога, рука, контузії, тому що там хлопці багато нудило. Надав допомогу, все, і якраз, коли надавав допомогу, прилетіла 120-та міна, і мене теж зачепило.

Скажіть, будь ласка, в чому довелося навчитися після штабного вторгнення? Це не тільки про спеціалізацію, а ще і, можливо, переживати по-новому емоції, або якось ставитись по-іншому?

Я навіть не знав, що я так реагувати буду на все це. Я до цього в армії не служив, тому що по стану здоров'я не взяли.

А як взагалі реагуєте? Тобто важко, емоційно?

Коли ти там, не важко. На полі бою так гинуть хлопці. Буває, ти там по кусках їх дістаєш. Але там, як в моєму випадку, ти там не реагуєш так. Потім, коли ти вже звідти вийшов, тому що ти думаєш кожен раз, що ти, можеш і не вийти. Коли ти вийшов, коли треба зв'язатися з рідними й сказати, що того хлопця немає, чи ще щось, оце важко. Чи коли

допомогти ти не маєш можливості. Знаю, що евакуації не буде найближчим часом. До ночі ніхто може не дотягнути. Це тяжко. А так, коли повертаєшся, то вже таке.

Таке найтяжче — це повідомляти про новини родичам, так?

Ну, так. У нас в командуванні не дуже хочеться робити. І навіть, у нас така договореність, кажемо так, між побратимами, що якщо хтось точно знає, що загинув, краще подзвонити сестрі, брату, жінці. Матері, рідним тяжко дзвонити й казати. Ну, якщо бувають такі випадки, краще сказати. Тому що, як останній випадок був, я подзвонив сестрі загиблого побратима, а їй до цього вже шахраї дзвонили й казали, що він у нас в полоні, скиньте гроші та бла-бла-бла. Ну, а як подзвонив якраз, вона думала, що шахраї. Я кажу, там, то-то, то-то, а я такий-то, такий-то. Ну, і вона зрозуміла про кого я, мене впізнала, тому що побратим розказував їй за мене. Ну, просто сказав те, що так і так, що його нема. І вона, походу, потім ще мій номер дала комусь.

І мені почали там з інших батальйонів теж рідні дзвонити, писати. Ну, що теж там хлопців нема, але вони не з мого підрозділу, там є своє командування. Я вже потім дзвонив і казав, більше нікому не давайте, тому що, я знаю, що нема хлопців, але подробиці теж, ну, таке.

Краще не повідомляти… Протягом цього часу, поки триває війна, як часто ви піддавалися реальному ризику, окрім цих двох поранень? Ще були моменти, коли здавалося, що…

Так, кожен вихід. Ти йдеш, ти поки до позиції доходиш, то тебе під обстрілом міною може розірвати, прилетіти.

Саме в момент, коли вже підходячи до військових?

Поки йдеш на позицію. Буває, там 2-3-4 кілометри треба йти до місця. Там, поки знаходишся, ти спиш, ну, як, не зовсім спиш, ти, як би, закриваєш очі й лежиш. Чуєш кожен вибух, то-то. Потім, поки, евакуація або міняєшся, і так постійно. Навіть, коли ти вдома знаходишся, от ми відпочивали десь за 4-5 кілометрів від лінії фронту. І в нас постійно прильоти, там, то град прилетить, то ще щось, то однієї домівки настало, осколки можуть посікти. Спимо на полу, там, коли обстріл в підвал, можемо, якщо є підвал, залізти. А так, авіація, там, артилерія все до нас добиває, дострілює.

Зараз, поки знаходитесь в місті, спокійніше? Як по відчуттю?

Ну, трошки відійшов, але я вже багато часу знаходжусь. З першого, як тільки приїхав з бойових виходів, поки евакуювали мене, до Дніпра евакуювали. Там важко було навіть вийти на вулицю. Спочатку дивився, люди ходять, світло ввечері в місті, то взагалі було дико. А потім потроху, потроху, ну, шум в голові, дзвін, то все залишається. Ну, так, більш-менш все добре.

А як реагуєте, коли чуєте вибухи в місті?

Ну, на вибухи в місті…

Не так страшно?

Ні, не дуже. Більше реагуєш на шум десь вдома. Там щось гучно, там щось зронили каструлю, ще щось.

На це дуже швидко реагуєш, сіпаєшся. А на вибухи, ну, так. Якщо десь близько, таких, яких з дій, ми просто привикли так. Ми там жили під цими обстрілами, і в нас спокійніше реагуєш.

А стосовно поранень, от, вони бувають різні у бійців, і буває таке, як головний біль або зуб болить. Як часто звертається з такими пораненнями?

О, так, багато. Хлопці з головним болем звертаються постійно, тому що контузії у всіх. У когось більше, у когось менше. Тому якось відправляємо прокапатись або уколи, але не допомагає. Зубного болю, так, у нас там в Кураховому лікарня була. Зверталися, але, головний біль там не проходить, тому що тобі зараз прокапають. Через два дні тобі йти знову на позицію, а там буде знов гучно. Воно так не працює. Це треба повне лікування, а це час, а часу нема. Треба ще люди, тому це замкнутий круг.

А бувають такі моменти, коли приходять з порізом від ножа, коли там щось випадково, і вже: «я не можу йти воювати». Немає таких випадків, коли це більше, як під час фізкультури в дитинстві?

Ну, у нас в роті такого не було. Бували випадки, що косили, наприклад, там, спину защемило, все, не можу йти. Такі бували інколи випадки. Та теж це одразу можна перевірити, там, швидко до лікарні або на ВЛК відправляють, якщо раптом цього не виявляється, там, якась протрузія чи ще щось, то можуть і догану зробити. А так взагалі, ну, живі нічого. Були, хлопці кажуть, до мене був випадок, що і хлопці там трохи, чи посварились, чи що, що і друг друга, ну, один другу застрелив. Таке теж буває. Хоча хлопці були з одного села, щось у голові, там, то темний ліс. Що там трапилося, досі невідомо. А за що, та як...

Чи доводилось вам зустрічатись з дивом, коли здається, що вже нічого не рятує, і раптом таке?

Кожен раз. Там кожен раз думаю, що вже все. Тому що, наприклад, ти виходиш на позицію там на дві доби. Там кожна хвилина тягнеться, як, я не знаю, особливо, коли штурм йде, то взагалі. Ти думаєш, що пройшло пару годин, а то пройшло п'ять хвилин максимум. І кожен раз, як прилетить то рядом, то тут, то ще щось. Тому там кожен раз думаєш, що це диво.

А от стосовно поранених вже саме бійців, коли тяжкі поранення, і здається, що все?

Так, бувають випадки. Є, скажімо так, по медицині, як нас учили, по March турнікет, якщо він понад дві години, його знімати ні в якому разі не можна, можуть ампутувати руку і все. Але я знаю випадки, коли у хлопців були там турнікети і по десять, і по шістнадцять годин, і вдалося врятувати руку, ногу. Слава Богу. Так, отакі випадки бувають. Це все залежить від організму. Організму теж треба знати, що коли можна попускати турнікет, коли можна зробити тиснучу пов'язку. Багато залежить від свідомості хлопців у твоєму підрозділі. Хоча не всі хочуть вчити медицину. Але я кажу, що вас багато, я один. На всіх не вистачить, тому приходиться.

Що ви зробите першим після перемоги? Мабуть, плакати, тому що загинуло дуже багато хлопців. Ціна дуже велика. А там вже буде видно. Головне – дожити до цього.

Дякую за інтерв'ю. З вами була Аліна Медвідь для Радіо Universe.

Сценарій «Інтерв'ю з сержантом – інструктором О. Суворовим»

Сильні та мужні. Ті, хто стали на захист України. Ті, хто захищають кожен сантиметр незалежності та суверенності. Вони борються та поборюють. Вони герої. Всіх вітаю з вами Аліна Медвідь, Радіо Universe. Сьогодні про свій досвід військовим розповість сержант-інструктор Олександр Суворов. Про підготовку військових, зміну життя під час війни та обмін досвідом в Німеччині в інтерв'ю для циклу програм «Герої».

Вітаємо Олександр. Коли ви вирішили для себе, що будете військовим?

З перших днів, коли все відбулося, все почалося.

А як взагалі відбувався процес? Тобто ви прийшли до військкомату або запросили?

Перші рази я прийшов до військкомату, але тоді були дуже великі черги.Нас не прийняли нікуди. Нас просто записали й сказали, що нам перетелефонують. І ходив я так рази три.І кожен раз це було одне і те саме. І після цього я просто почав займатися, так би мовити, чим міг допомагати цивільному житті. І потім через місяць мені вже подзвонили та сказали приїжджайте.І я приїхав.

Тобто це було власне бажання з перших днів підтримати бійців, які вже зараз на фронті, і взагалі прикласти до цього свою руку, так?

Саме так. В мене багато друзів і знайомих пішли туди з перших днів. І хотілося, в першу чергу, було розуміння, що хто як не ми це зроблять. І коли це все почалося, вагань ніяких не було.

Добре, дякую. Скажіть, будь ласка, чим займатися зараз? В чому полягає робота?

Зараз я інструктор і я проводжу курс базової загальної військової підготовки. Тобто це люди, які приходять без будь-якого досвіду, люди, які не служили, перший раз взяли зброю свої руки.І ми надаємо їм такі базові навички, як використовувати зброю, саму тактику бою, інженерна підготовка, саперна. Цей курс дуже багатий на знання, стиснутий, але в такі часи.

А до цього був досвід військовий взагалі? Можливо, ви проходили службу в армії?

Так, строкову службу я проходив ще у 2010 році. Службою я був артилеристом, розвідником. Але в армії, так би мовити, вже коли сюди потрапив, то жодного дня за спеціальністю не був.

А зараз під час бойової підготовки виникають якісь труднощі? З чим приходиться стикатися щодня?

Найвеличніше, трудніше, я думаю, це те, що трошечки ми хочемо перейти від радянської армії до більш стандартів НАТО. Але при цьому залишки всього радянського, щось страшного того, воно дуже залишилося. Багато паперової армії, військові дуже зрозуміють, треба журнал, заради журналів. Журнал, журнал, журнал, навіщо це робити невідомо.Ну і, я думаю, для підготовки трошки не вистачає все ж таки матеріальної бази.

Коли хлопці приходять до вас на навчання, вони потім готові воювати? Чи взагалі, як проходить оцей процес, усвідомлення, що дійсно очікує по-дальшому?

Ну, дивіться, в принципі, в тому плані, що люди приходять різні й в різні часи. Я, як інструктор, вже рік і є велика різниця. Ті люди, які приходили рік тому, і ті люди, які приходять зараз. Я там не можу сказати, що немає в них якоїсь там великого бажання не служити чи ще щось. Тобто, ну, все ж таки, все одно, мотивація трошки вже інша. Якщо рік тому більшість людей була мотивованими, всі приходили, всі як один. Одне і те саме, в принципі, казали, чому, навіщо вони приходять, що вони хочуть воювати, захищати свій дім, і таке інше. То зараз вже деколи хоч треба це признавати, що все ж таки є люди, які, так би мовити, ТЦК десь на вулиці зловили, його пригнали, і він не хоче.Ну, все одно, коли вони потрапляють трошки вже в цей світ армії, так би мовити, і зустрічаються вже з людьми, з якими вони в майбутньому можуть бути на передовій разом, то трошки все ж таки настрій змінюється, вони спілкуються з такими людьми, які прийшли за своїм бажанням. Вони побачили людей, які, як ми, наприклад, інструктора, з бойовим досвідом, показуємо, розказуємо, передаємо їм дзвінки, і ось ці дзвінки трошки починають вмотивовувати, може так. І багато хто з таких людей, які на початку казали, що я не хочу, я зроблю все, щоб тільки мене списали, чи ще щось, або десь буду водієм, чи ще щось, а потім дзвонять, дякую за навчання таке, і кажуть, що тільки нормальна мотивація прийшла, коли вони вже попали туди.

Мотивація впливає на результат надалі? Тобто, якщо немає мотивації, то це може вплинути на погіршення ситуації на фронті?

Мотивація в 100% повинна бути завжди, без мотивації не буде результату. Тобто, ми без мотивації не можемо сказати так, що просто йти за ідею нашої свободи й таке інше. Є розуміння, але є мотивація в тому, що ми повинні знати, що нас підтримує не тільки наше бажання, а ще і наша армія, наша держава і таке інше. І всі ці фактори впливають на мотивацію. Тому в деяких випадках ця мотивація є в тому, що ми люди, ми самі розуміємо, що це завдання для нас, ми повинні це зробити, але іноді, коли читаєш новини, дивишся, що роблять наші чиновники, то на цьому плані трошки іноді мотивація похрамує і на фронті, я думаю, це теж впливає дуже сильно.

Олександр, розкажіть, будь ласка, як рік повномасштабної війни змінив Ваші погляди?

Погляди, ну, вони стали, я думаю, найбільш жорсткіші, тому що все ж таки я вже майже півтора року як на війні, тобто я вже побачив все, що за водою, все, що можна було побачити в армії. І війна змінює людей, змінює погляди на будь-що, тобто на якісь самі прості для людей бачення свободи, ми трошки в інших умовах живемо, тому на рахунок свободи, це мається на увазі. Коли ти дивишся, що там люди гуляють, розважаються й у них війни немає, а ти сидиш в кращому випадку десь в наметі, де в тебе буржуйка, це в кращому випадку. Або коли сидиш

на позиції, де тебе по коліну десь води, грязі, і мився ти останній раз тижня три тому, і в тебе вже немає ні серветок, ні чого, погляди змінюються на все.

Є така думка серед військових, дуже часто можна зустріти в мережі на подібне відео, де люди розважаються і вони пишуть навпаки, ми воюємо якраз за те, щоб у вас було ось це життя. Чи ви поділяєте таку думку, чи навпаки проти неї?

Дивіться знов таки, коли ця новина йде про рахунок на приклад таких, не буду називати прізвища, хтось, якийсь чиновник закотив якесь велике свято-весілля за мільйони гривень, і ти розумієш, що це таке собі під час такої війни, це одне. Проти такого, я думаю, будь-який військовий і людина, яка знаходиться на передовій. Але про простих людей, коли ми бачимо трошки оці ролики, що там десь в Києві десь тусуються, чи гуляють, відпочивають, чи навіть у Львові візьмемо таке, трошки там, де більш спокійніше життя, і там люди відпочивають. В першу чергу треба думати про тих людей, що там серед них так само є військові, які так само хочуть приїхати, якщо в нас є відпустка, чи просто вони на лікуванні, чи просто є змога відпочити від цього. Вони так само хочуть піти в клуб, так само походити по якімсь кафе і відволіктись від всього того, що вони бачили, чули і таке інше. Тому я нічого такого страшного в цьому не бачу. Тобто десь під кожного треба ситуацію дивитися.

Скажіть, будь ласка, таке питання, воно і про матеріальне, і про духовне.Що ви втратили після початку повномасштабної війни?

Ну, що я втратив? Я думаю, більше зв'язок з друзями, можливо. Тому що все ж таки з друзями, з сім'єю. Тому що коли ти потрапляєш туди, зв'язок просто обрублюється, і ви не маєте змоги такої, як ви спілкувалися до повномасштабного вторгнення. Люди живуть своїм життям, і це життя, якщо раніше воно проходилося поруч з вами, або ви були у своїй компанії, чи так само як на роботі, так і в сім'ї, то люди живуть далі, а ти залишаєшся там, і там розвитку немає. Якщо ми про цивільне життя можемо сказати, що кожен день є розвитком для людини, тому що коли ми працюємо і хочемо добуватися у своїй справі якогось підвищення, то в армії з цим трошки складно. Там можна і звання отримати, і посаду, але все ж таки це про війну, а не про посади. Це для контрактників, можливо, ще якось, а для простих військових, які знаходяться в окопах, то трошки інше.

А як зараз зв'язок з родиною підтримуєте?

Зв'язок з родиною, розумієте, теж підтримую, звісно, дзвоню, пишу, але знов таки всі ображаються, в принципі, не тільки сім'я, всі ображаються. В тому плані, що коли навіть виявляється час, коли ти приїжджаєш на декілька днів, більше на це не виходить, ти хочеш поробити, може, якісь свої справи, або взагалі просто сісти вдома, залізти під ковдру і не бачити, не чути нікого, просто взяти якихось смаколиків і дивитися кіно.Але при цьому всі ж хочуть побачити тебе, почути, і навіть іноді сім'єю не хочеться бачити, і вони ображаються на це. Іноді розуміють, іноді ображаються. Таке життя.

В цілому намагаєтесь, я так зрозуміла, підтримувати, через себе переступити інколи? Чи більше свої от бажання відпочити на перший план, щоб досягти більше результатів?

Я для себе більше знаходжу компромісу. Я розумію, що вони ображаються, тому що вони хочуть побачити, почути. Я розумію, що коли я про себе думаю, це одне, але про сім'ю теж треба завжди думати.

Ми також знаємо, що ви проходили стажування в Німеччині. Розкажіть, як вас готували до поїздки?

Готування до поїздки з нашої сторони, звісно, було дуже важко, тому що не зрозуміло, що було, як прийшли накази, що треба з собою взяти, які речі, як ми туди добиратися будемо, і так далі. І, коли це все прийшло, у нас хлопці до цього моменту їздили так само, і вони побачили наш список, що треба було броню з собою брати, свою зброю, шоломи, тобто все своє спорядження треба було з собою тягнути. При цьому хлопці до нас, які були, то вони нічого цього не брали, тому що їм це надавалося вже зі сторони Німеччини, коли вони туди приїжджали, вони там навчалися, їм все видали. Ми чомусь, наші командири вирішили, що нам це треба, дуже треба. Одне тільки, що зброю ми з собою не потягнули, тому що через кордон ви нас зі своєю зброєю, мабуть, не пропустили. І отак от вийшло, що просто нам це не

треба було, а ми потягнули. І це через всю Україну, якщо дивитися, з Дніпропетровської області ми виїжджали, до самого Львова я перся з цим, потім з Львова до кордону Польського і так далі, так далі. Тільки поки ми добралися до місця навчання, вже не хотілося нічого взагалі, тому що ці два величезних кубки спорядження, я нічого з собою не взяв, тільки спорядження, тому що дуже важко все з собою треба було потягнути.

Все своє, ношу з собою, оце про таке було, так?

Так, щось таке, так.

А чого саме навчили в Німеччині?

Ну, в Німеччині, дивіться, там навчання було, я навчався, я йшов як штурмовик, тому що в мене така військова спеціальність більше штурмова, і там якраз було навчання саме штурму міста, невеличкого, ну як невеличкого, то в принципі для навчання дуже велике місто, тому що там цікаво було в тому плані. Ну, навчання саме штурму було.

І взяли звідти такий досвід, якого не було до цього, чи можливо розповідали інформацію, ви про неї чули, а вам ще раз її?

Ну, вперше, знаєте, що ми все ж таки переходимо на ті стандарти НАТО, і коли нас навчали самого початку ще тут, в самій Україні, то робота від німецької сторони, вона трохи відрізняється в різні підходи, але в більшості своїх все ж таки, я б так сказав би, наш досвід для них більш цікавіший, ніж їхній, тому що у нас досвід є бойовий, і так як там були зі сторони Німеччини інструктора, які мають такий досвід, такий миротворчий, але все ж таки це дуже-дуже сильно відрізняється від того, що робиться у нас в Україні.

І він відрізняється більше тим, що в нас досвіду більше саме в таких реаліях жорстокіших, так?

Вони не розуміють, який підступний у нас ворог, як працює ворог, вони йдуть від своєї, тобто якоесь розуміння свого досвіду, який вони використовували своїх бійців, але все ж таки такого рівня війни вони не мали участі, тому це трошечки відрізняється. Тобто в нас є свої якісь такі тонкості, є різні підходи і таке інше, відрізняється, все ж таки відрізняється. Їм я думаю було цікаво почути від нас, як ми це робимо, тому я більше назвав це не навчання, а обмін досвідом.

Скажіть, стосовно рівня підготовки молодого бійця, де краще цей рівень, за кордоном чи в Україні?

Якщо казати про, як я вам на початку сказав, що я теж інструктор такого молодого бійця, як це раніше називалося, зараз це трошки по-іншому, але не важливо, і порівняти з німецькою стороною, тому що там якраз, якщо я був на штурмовика, там навчався, а поруч з нами була сусідня група, яка ось теж отримувала оцей початковий курс. Там гарне навчання в тому плані, що там дуже гарна матеріальна база, там дуже гарні умови для навчання, це все в спокійній атмосфері, і якісні інструктори. Так само там в Німеччині є присутні і наші інструктора, які займаються нашими українськими воїнами. Тому відрізняється воно тим, що розумієте, коли вони їх вивчають, вони їх вивчають на своєму озброєні.У нас цього озброєння можливо і є, але не в таких кількостях, щоб вони випускали тих людей і одразу озброювали в те озброєння, яке ми використовуємо у своїй країні. Тому що, наприклад, вони використовують або G36, наприклад, чи М-16, скажімо, потім ці люди провчилися місяць або два в Німеччині, приїжджають в Україну, їм дають АК, і він на нього дивиться, що з ним робить. Зрозуміло, що людина, яка трошки зі зброєю поробила щось, вона через якийсь час розбереться, але все ж таки, трошки АК дуже відрізняється від того озброєння, що мають німці.

Тобто, в принципі, якби не озброєння, то рівень підготовки був приблизно однаковий?

Я думаю, так. Я думаю, навіть, знов таки, при тому, що в наших інструкторів більше є досвід саме нашої війни, тому в цьому плані саме досвіду, краще набагато, я думаю, наші зможуть з цим справитись. В них є перевага тільки в тому, що вони мають найбільші центри і більш матеріальну базу, тому що, наприклад, коли ми навчалися на штурмовиків в Німеччині, у них було місто, яке ми штурмували, і це містечко, навчальне містечко, якщо там заселити туди людей, щоб вони там жили, то це містечко десь на 10 тисяч людей.Там все було, і школа

для них, і якісь магазини, тобто, повноцінне містечко, воно було закинуто спеціально для того, щоб навчати цьому штурмовому. Такого я в Україні, звісно, не бачив. Це дуже круто.

А от серед, так скажімо, людей, які взагалі проживають за кордоном, не військових, чи вони розуміють реалії України сьогодні?

Вони, я вам так скажу, що вони, звісно, нам співчувають в тому, що відбувається в нашій країні, вони хочуть нам допомогти. В німецькій країні, знов таки, так, трошки розкол, невеличкий, як я побачив, по розмовах, тому що деякі люди є, що і проти того, що там відбувається, що вони нас навіть просто навчають. Не те, що там вони зброю передають, просто ми приїхали до них навчатися, є такі, хто проти. Загалом, так, щоб вони сприймали повністю ситуацію, яка в нас є, я б так не сказав. Вони розуміють, що там йде якась війна, вони розуміють, що там гинуть люди, але якого масштабу ця проблема і що тут безпосередньо, глибше дізнатися, що тут відбувається, то ні. Чисто поверхово, так, розуміють, їм прикро, але якось на такому рівні.

І таке завершальне питання, більш з позитивної сторони, чим будете займатися після нашої перемоги?

Хочу на море поїхати.

А куди саме?

В Крим, звісно, в Крим.

Ну, я сподіваюся, що так і буде.

Дякую за інтерв'ю, з вами була Аліна Медвідь для Радіо Universe.

ДОДАТОК Б
СПИСОК МАТЕРІАЛІВ ПОРТФОЛІО

1. **Стендап:** «Перший рік навчання». Телестудія «Universe» URL: http://surl.li/uemqa

2. **Тайм – лапс:** «Ранкова кава» Телестудія «Universe» URL: http://surl.li/uempm

3. **Інтерв'ю:** «Вироби з горіхів». НСТУ «Суспільне» URL: http://surl.li/uemqh

4. **Сюжет:** «Вознесенівський ринок» НСТУ «Суспільне» URL: http://surl.li/uemqi

5. **Сюжет:** «Новий зал музею Фаєтон» НСТУ «Суспільне» URL: http://surl.li/uemql

6. **Сюжет:** «Перевірка дотримання карантинних норм у ТЦ» НСТУ «Суспільне» URL: http://surl.li/uemqq

7. **Сюжет:** «Тест-драй технічних професій для дівчат» НСТУ «Суспільне» URL: http://surl.li/uemqo

8. **Інтернет публікація:** Як захистити себе від зґвалтування. Радіостанція «Universe» . URL: http://surl.li/uemqs

9. **Програма** « EU-Indy». «Права ЛГБТ+ військових. Цивільні партнерства» URL: http://surl.li/uemqu

10. **Інтерв'ю:** «SMM-спеціаліст». Радіостанція «Universe». URL: http://surl.li/uemqw

11. **Інтерв'ю:** Хто такі фрилансери і як вони працюють? Радіостанція «Universe». URL: http://surl.li/uemqx

12. **Інтерв'ю:** Чи можливо самостійно поратися з панічними атаками? Радіостанція «Universe». URL: http://surl.li/uemqy

13. **Журналістське розслідування:** Як влада Запоріжжя збудувала "будиночки Хоббіта" на 7,5 млн грн. Inform.zp.ua URL: http://surl.li/uemrb

14. **Інтерв'ю**: «Софія Габрошвили: "Раптом я стану популярною…"» http://surl.li/ujtff

15. **Радіо підкаст:** "Екранна лабораторія" URL: https://ur0.jp/HoVoV

16. **Інтерв'ю** « Професії сучасності» URL: https://ur0.jp/OgpSP

17. **Інтерв'ю:** «Олександр Золотий». Радіостанція «Universe». URL: https://ur0.jp/Cegp1

18. **Інтерв'ю** «Юрій Турбіна». Радіостанція «Universe». URL: https://ur0.jp/YHx5l

19. **Інтерв'ю** «Сержант інструктор О. Суворов». Радіостанція «Universe». URL: https://ur0.jp/o9l1S

20. **Інтерв'ю** «Військовий медик І. Моргунов». Радіостанція «Universe». URL: https://ur0.jp/jc5Hv

ABSTRACT

The topic of the Bachelor's qualification work: «Stages of Preparation and Rules for Conducting Interviews with the Military Servicemen».

The object of the work is two radio interviews with the military The subject of the research is the methods and stages of conducting interviews on sensitive topics.

The purpose of the study is to create a series of radio interviews with the military. This led to the following tasks

1) to analyze the literature on methods and approaches to interviewing the military;

2) to establish ethical standards to be followed when communicating with the military;

3) conduct two radio interviews, where compliance with the established rules is critical to obtaining reliable and objective information

4) analyze the data obtained and their interpretation in order to formulate conclusions and recommendations that may be useful for improving military activities and public relations.

The Ukrainian radio space is rich in informational and journalistic programs that perform significant public functions. Radio interviews allow you to present different points of view, stimulate discussions and help you to understand issues more deeply, contributing to the development of critical thinking and analytical skills among listeners. They contribute to building public dialogue, mutual understanding and unity in the modern information space.Conducting interviews with the military is a complex and responsible task that requires a high level of professionalism, ethics and empathy from the interviewer. The project demonstrates the life of the military during the war, their life and adaptation to new conditions.

Key-words: information, functions, interviews, modern information space.

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я Медвідь Аліна Андріївна студентка 4 курсу, форми навчання денної, факультету журналістики, спеціальність журналістика, адреса електронної пошти, medalina27022003@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Етапи підготовки та правила проведення інтерв'ю з військовими» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена; - заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____Підпис_____ПІБ(студент) Медвідь А. А

Дата_____ Підпис_____ПІБ (науковий керівник) Усманова О. В.